

ENURES

BAKGRUND/DEFINITION

Enures betyder ofrivillig urinavgång. De flesta barn är nattorra vid 3-4 års ålder men vid 7 års ålder är fortfarande 5-10 % sängvätare, flest pojkar.

ORSAK

Enures innefattar en frisk urinblåsa med bristande central kontroll, oftast nattetid. Enures uppkommer då urinblåsan blir full under sömnen, antingen för att njurarna bildar för mycket urin eller för att urinblåsan är mindre rymlig än normalt, och då barnet inte vaknar när blåsan behöver tömmas. Flera olika mekanismer kan således samverka. Orsaker är ofullständigt kända. En ärftlig komponent är vanlig. Förstoppning kan bidra till enures.

UTREDNING/HÄNVISNING

- Det är viktigt att ta reda på om barnet bara har enures eller om det har inkontinens också.
- Förekomst av dagproblem, som inkontinens, trängningar, bråttom till toaletten, urinvägsinfektioner kan peka på mera komplicerade faktorer.
- Fråga efter ökad törst. Om barnet vaknar nattetid för att dricka behövs vidare utredning av törsten, ej annars.
- Om komplicerande faktorer föreligger kan urinprov, kreatinin, urea och minirintest behöva tas, men ej vid enkel enures.
- Läkare remitterar till barnmottagning efter 6 års ålder om ej allmänna råd har hjälpt.

TVÅ TYPER AV ENURES KAN URSKILJAS:

- A. Barnet har inga som helst problem på dagarna. Det innebär att det blev torrt dagtid i normal tid, går och kissar lagom ofta på dagen men kissar i sängen så gott som varje natt. Sängvätning finns ofta hos någon släkting. Barnet har inga problem med bajsandet.
- B. Barnet har förutom sängvätning en del andra problem eller egenheter, t.ex:
 - kissar på sig även på dagarna eller har gjort det tidigare
 - går och håller sig och kissar väldigt sällan på dagarna
 - får jättebråttom till toaletten när det blir kissnödigt, verkar ofta kissnödig men vill inte gå och kissa
 - springer och kissar ofta, d.v.s. verkar ha en blåsa som inte rymmer så mycket
 - är allmänt lite omoget och har inte tid att tänka så mycket på kissandet
 - har varit torrt i minst sex månader men har sedan åter börjat kissa på sig nattetid och kanske också dagtid, ibland efter en urinvägsinfektion, ibland efter att något hänt i familjen
 - har problem med avföringen, är förstoppad, går och håller sig när han/hon är bajsnödig och kanske bajsar på sig ibland.

BEHANDLING

- Börja alltid med att tillämpa allmänna råd.
- Annan behandling är sällan aktuell före 6 års ålder.
- Det är ytterst svårt att få effekt med specifik behandling om inte barnet är motiverat. Barnet skall således själv uppleva sängvätningen som ett problem och vilja ha hjälp för att det skall lyckas.
- Dela gärna ut broschyren: "[Enures Föräldrainformation. Allmänna råd](#)" framtagen vid Barn- och ungdomsklin, USÖ (bilaga i detta kapitel).

ALLMÄNNA RÅD

1. Kroppen tycker om regelbundna vanor. Därför skall man kissa det första man gör på morgonen även om man kissat i sängen eller blöjan under natten. Under dagen är det viktigt att man inte går och håller sig utan kissar så fort man blir kissnödig eller gärna på regelbundna tider *innan* man blir kissnödig för att hålla blåsan lugn. Det bör inte gå mer än tre timmar mellan kissningarna dagtid. På kvällen kissar man det sista man gör och försöker ta god tid på sig så att man kissar ut allt kisset.
2. Det lönar sig inte att helt förbjuda drickande på kvällen men så lite dryck som möjligt efter klockan 18 är bra.
3. Man kan ta upp barnet för att kissa innan föräldrarna går och lägger sig. Om det fungerar kan det ha god effekt. Vissa barn blir bara arga eller kan inte kissa och då är det bättre att låta bli. Ett halvår senare kanske det fungerar, så försök igen!
4. Om man skall påskynda att barnet blir torrt skall man ta bort blöjan. Barn skall helst inte ha blöja efter 5-6 års ålder. Efter 5 års ålder kan man få lakansskydd utskrivet via vårdcentralen eller Barn- och ungdomskliniken.
5. Belöning efter varje torr natt kan hjälpa. Bestraffning hjälper aldrig. Barnet behöver tröst och uppmuntran och behöver få veta att han/hon inte själv kan rå för att det kissar i sängen.
6. Äldre barn (från 8-10 års ålder) kan bli bättre om de själva får ta mera eget ansvar d.v.s. att själva bädda rent i sängen med i förväg framlagda sängkläder.
7. En väckarklocka, som väcker barnet eller föräldrarna kan lösa problemet.
8. En del barn sover för lite. Om de går och lägger sig tidigare kan de bli torra!
9. Förstoppning kan göra att blåsan rymmer mindre kiss. Att behandla förstoppningen kan bota sängvätan.

Specifik behandling beroende på typ av enures:

Typ A. Behandling med larm eller medicin (desmopressin) kan diskuteras.

Typ B. Det är allra viktigast att få ordning på kissandet dagtid. Om det inte hjälper kan larm försökas. Om barnet har en orolig blåsa kan medicin, som lugnar blåsan hjälpa. Förstoppning måste behandlas. Desmopressin hjälper praktiskt taget aldrig.

LAKANSSKYDD OCH BLÖJOR

Efter 5 års ålder kan lakansskydd skrivas ut av läkare eller distriktssköterska (ej barnjuksköterska) efter läkarbedömning.

Då behövs licensunderlag hos Centrum för hjälpmedel, se länk [Sesam LMN](#) som är Region Örebro läns it-system för hantering av inkontinenshjälpmedel

Nya förskrivare ansöker om inloggningsuppgifter med blankett Licensunderlag LMN (Nya webKOFA). Den får du genom att följa länken nedan och fylla i uppgifter för licensunderlag samt skriva ut och faxa blanketten "inkontinensförskrivare" som skall skrivas under av din chef.

OBS! Du behöver inte gå någon utbildning.

[Licensunderlag LMN \(Nya webKOFA\)](#)

Blöjor skall enbart skrivas ut vid

- organiskt betingad enures (t.ex. ryggmärgsbråck)
- i undantagsfall då familjen av psykosociala eller andra skäl under en begränsad tid inte klarar av att jobba med enuresen.

Det bör påpekas att blöjor sällan är ett behandlingsalternativ, då det kan fördröja att barnen blir torra. Blöjor skall ses som en nödlösning när inget annat fungerar.